Ч. 252 (17.908). Львів, нед'ля 8. листопаду 1931. Pocztowa uplata zaplacono ryczaltem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.
Чвертьрічне	15·00 „
Піврічно	30·00 „
Річно	60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

✝

Д-Р ВОЛОДИМИР ОХРИМОВИЧ

адвокат, б. посол до австрійського парляменту, член-основник і б. голова Української Національно-Демократичної Партії, член Центрального Комітету Українського Національно-Демократичного Обеднання, б. голова Надзірної Ради Видавничої Спілки „Діло“ і б. трьохкратний головний редактор „Діла“, дійсний член Наукового Т-ва ім. Шевченка, член Надзірної Ради і Дирекції „Дністра“, колишній царський вязень, член управ більшости українських центральних установ,

визначний український етнограф, статистик і політичний діяч,

помер дня 6-го листопаду 1931 р. в 62. році життя. Похорони відбудуться в неділю 8-го ц. м. в год. 2.30 попол. з дому жалоби при вул. Курковій ч. 61. на Личаківський цвинтар.

Відійшов від нас знову один із найкращих, найчільніших, найбільш заслужених діячів, один із найбільш хрустальним характером і наймилішою вдачею, відійшла знову людина, яка яскраво відзначалася на сірому фоні українського галицького життя як справді визначна індивідуальність, відійшов знову один із тих, який залишає за собою діймаючу пустку. Михайло Черкавський, Іван Куровець, Бронислав Янів, Михайло Галущинський, — нині Володимир Охримович, ось реєстр імен, які за такий короткий останній час вписалися у жалібну книгу галицьких українців, книгу найболючіших втрат.

Д-р Володимир Охримович був у буквальному розумінню одним із піонірів українського національного руху та безпосередніх організаторів українського національного життя на найріжнороднійших його ділянках за останнього пів століття. Подиву гідною була величезна скаля Його заінтересувань, Його активність і рухливість. Але поруч з цими прикметами те, що Його відзначало, була Його—іноколи аж до перечулення — „чесність з собою“, яка виявлялася у незрівняній гармоні поміж почуваннями, поглядами і ділами, у незрівняній простолінійності всіх Його вчинків. В. Охримович не знав, що таке кривити душею, чимось органічно чужим було для Нього найменше відхилення від правди, тої правди, яку відчував своїм чистим, позбавленим всякої злоби й ненависти, серцем і своєю чистою душею, яка ніколи, в ніякому життєвому випадку, не кермувалась особистим користолюбством. Ця дійсно виімково простолінійно-чесна вдача Покійного зєднала Йому вже за життя прозвище „праведника“, без ніякої іронії, а як найкраще, найбільше відповідне окреслення Його наймаркантнішої риси ума і вдачі.

Цьому укоханню правди й відразі до будьякого найменшого крутійства товаришила велика цивільна відвага: те, в що вірив і що казав, готов був завсіди боронити перед кожним форумом, хоч би згори знав, що ждуть Його за це прикрощі і що не буде мати реального успіху. Ці самі мотиви казали Йому завсіди признаватися отверто до зроблених помилок і ніколи не залишати сумнівів щодо своїх минулих поглядів та пройденої еволюції. Його надзвичайно прецизійний і чутливий критично-аналітичний ум казав Йому завжди піддавати подрібній аналізі однаково вчинки свого середовища, що й свої власні, а наслідком тої — так мовити — безперервної контролі над іншими і собою була глибока вдумчивість, свідомість відповідальности, пляновість і скристалізованість усіх Його прилюдних виступів. Д-р Володимир Охримович не мав рівного собі суперника, коли йшло про льогіку в розумуванні, аргументації і діялектиці! Внутрішня потреба ділитися зі своїми поглядами та велика громадянсько-політична зрілість казала Йому теж від молодих літ високо цінити ролю преси: Володимир Охримович був справді одним із тих — на жаль — нечисленних, які на Галицькій Землі мали й мають повне розуміння ваги часопису і всіх його болячок. І тому дві генерації галицько-українських щоденних робітників пера відносились до Нього просто з пієтизмом і нині в найбільшому смутку схиляють свої голови над Його домовиною.

Відіграв д-р Володимир Охримович величезну ролю в українському житті і вже довго за життя записав своє імя в історії українського народу — як учений, громадський діяч і політик. Цих кілька слів загальної характеристики кидаємо під першим болючим враженням сумної звістки. Цю найбільш загальну характеристику доповнюємо так само на швидку руку загальними датами з життя і діяльности Покійного. Точні дані наспіють в найближчих числах „Діла“, в яке Він вклав особливо багатий скарб праці і нервів. Прийдеться ще чимало спогадів писати про Покійного, бо й відгук Його смерти лунатиме ще довго-довго по українських землях...

*

Володимир Охримович, син Юліяна і Марії з роду Коблянської, родився 25. травня 1870 року в містечку Велдіжі. До гімназії ходив у Стрию, де найбільший вплив мав на нього учитель української і польської мови Кость Горбаль. У 1888 р. записався Охримович на фільософічний виділ львівського університету, де слухав викладів проф. д-ра Омеляна Огоновського і проф. д-ра Антона Каліни та студіював славянську лінґвістику. Через участь у політичному русі тодішньої молоді, зокрема наслідком надто активної участи у великому вічу студентства всіх високих шкіл Львова в 1889 р. був приневолений переписатися на правничий виділ. По скінченні прав був на адвокатській практиці в адвоката д-ра Евгена Олесницького в Стрию, де перебував до кінця 1898 року. В 1897 р. здобув докторат права і з початком 1899 року переселився до Львова, де дальше відбував практику як адвокатський кандидат.

Як студент університету був м. ін. головою „Академічного Братства“. В тому часі мав на нього вплив Іван Франко та деякі товариші, як д-р Величко, д-р Евген Левицький і інші. Тодіж познайомився Охримович м. ін. також з польським антропольогом д-ром Коперницьким, якому подавав дуже багато цінного етнографічного матеріялу. На жаль, матеріяли ці зі смертю Коперницького десь пропали.

Підчас свого кількалітнього побуту у Стрию належав до всіх тамошніх товариств, у яких працював багато, таксамо як опісля у Львові.

Небавком переніся Охримович на постійний побут до Заліщик, де отворив власну адвокатську канцелярію. Щойно там заблестів у цілій повноті великий його організаторський хист, а його плянова, з невтомною енерґією ведена праця стала видавати чимраз кращі овочі. Можна сказати сміло, що і в Заліщиках і в заліщицькому повіті він дав початок усім важнішим установам, він їх зорганізував і він вправною рукою повів їх так, що Заліщиччина стала небавком одним з найкраще зорганізованих повітів. Не диво, що при перших виборах до віденського парляменту, переведених у травні 1907 р. шляхом загального, рівного, безпосереднього і тайного голосування, вийшов він послом з округи Заліщики-Борщів-Мельниця і т. д. Округа, в якій працював Охримович, що перевів у ній перед і в часі виборів сотні віч і зборів, держалася при виборах дуже гарно, манiфестуючи осьтак свій чисто український національний характер.

Вже перед великою війною переніс пок. Охримович свою канцелярію до Львова, де став одночасно одним з директорів „Дністра“. Тут розвинув знову широку акцію на ріжних ділянках нашого життя та виступав нераз оборонцем у великих політичних процесах. У Львові брав він теж живу участь у нашому політичному житті, як один з основників і провідників національно-демократичної партії. Зі Львова вивезли його в часі великої війни царські війська, як закладника-вязня аж у далекі сибірські тундри.

Повернувши з Сибіру з кінцем війни, кинувся Охримович знову у вир праці в ріжних наших установах. Зокрема багато трудився аж до своєї недуги в національно-демократичній партії, яка завдячує Покійному справді немало.

Поза політичними справами цікавився все Охримович найріжнороднішими проявами нашого життя, а зокрема мав завсіди велике зрозуміння й інтерес для наукових справ. За-молоду займався багато етнографічними студіями і з цієї ділянки видав кілька праць. Пізніше зайняла його національна статистика, якій присвятив немало дуже цінних студій, що не стратили своєї вартости по нинішній день. Вернувши з Сибіру, мав відвагу явно заманіфестувати зміну своїх ліберально-вільнодумних до того часу переконань на щиро-християнські й католицькі, про що й видав у 1920 р. окрему публікацію п. з. „Як я навернувся?“.

Нині, безпосередньо по одержанні вістки про смерть В. Охримовича, неможливо нам охопити всієї тої праці, що її вложив Покійний у розвиток нашого національного життя, зокрема в розбудову української науки і преси. Скажемо тільки, що був він якийсь час заступником голови Наук. Т-ва ім. Шевченка, а потім головою Статистичної Комісії і редактором її збірників. Окремо вийшло друком кільканацять його наукових праць, головно з поля етнографії і статистики. Дійсним членом Н. Т. ім. Ш. був він від 1. VI. 1899 року. Щож до праці в українській пресі, то був він співробітником „Народа“, „Гром. Голосу“, видавав „Стрийський Голос“, „Будучність“, а потім „Свободу“ й ін.

Великі заслуги поклав Покійний і для нашого органу, якого редактором був трьома наворотами. В 1902 р. обняв він редакцію „Діла“ після Белея і вів її один рік. Саме в тому часі приняло „Діло“ фонетичний правопис, до чого в першу чергу довів пок. Охримович. Вдруге був він редактором „Діла“ в 1906 р., обнявши редакцію по Евгені Левицькім для полагодження конфлікту з тодішнім Соймовим Посольським Клюбом. А втрете вів він „Діло“ вже по війні, в рр. 1924—25. Вже з того бачимо, що в кожній тяжчій ситуації могло „Діло“ рахувати на поміч Покійного, маючи в ньому завсіди горячого й випробованого прихильника.

Окремо варто ще відмітити, що пок. В. Охримович займався багато студіями над нашими латинниками, а також над тими українцями, які (особливо по більших містах) вживали розговірної польської мови або латинки в писанні. Саме для цих останніх видав він перед війною вибір із Шевченкового „Кобзаря“ латинськими черенками.

Занедужав В. Охримович в половині жовтня 1929 року і так прикований до ложа пролежав цілі два роки. Від тих мук звільнила Його щойно смерть, яка замкнула Його добрі очі на віки.

Вічна Йому Память!

Чому мовчить п. Залєський?!

МІЖНАРОДНІЙ ХАРАКТЕР УКРАЇНСЬКОЇ ПРОБЛЄМИ ТА ЗОБОВЯЗАННЯ ПОЛЬЩІ.

(Промова посла д-ра Ярослава Олесницького в соймовій комісії закордонних справ у дискусії над експозе міністра Залеського, виголошена в дні 5. п. м.)

Висока Комісіє! Експозе п. міністра, яке є предметом нинішньої дискусії, проф. Строньський назвав „дуже спокійним". Гадаю, що воно ціле було дуже загальникове, а для нас, парлямeнтарних послів і заступників українського населення тим більше недостаточне, що ми не почули в ньому нічого, що нас може безпосередньо торкатися.

У моїй заяві, виголошеній в цій Високій Комісії в дні 20. лютого 1931 р. над останнім експозе п. міністра, я мав честь представити вже панам, що українська проблема так з уваги на весь 40-міліоновий український нарід як теж у відношенні до тієї його частини, яка живе в межах Польщі, є проблемою великого міжнароднього значіння. Не хочу тут повторяти ще раз моїх тодішніх виводів, але мушу вернути лише до того, що нас сьогодні безпосередньо цікавить, а саме до наших справ, які находяться перед міжнароднім форумом.

Останнє своє експозе п. міністр виголосив це в лютім ц. р. Від того часу відбулися вже дві сесії Ради Ліги Націй, на яких розглядали справу наших скарг на умовини, серед яких живе наш нарід у цій державі. Про все те п. міністр не згадав ані словечком.

А чейже після травневої сесії у Женеві сталася подія, яка є дотепер без прецеденсу у процедурі Ліги Націй, про яку згадав тут уже п. посол Чапінський. Оце видано комунікат Комітету Трьох, який розглядав українські петиції. У тому комунікаті Комітет пояснює, чому не видав осуду в цій справі і наводить буквально таке: „Комітет познайомився з деякими інформаціями, які дав йому представник Польщі, згідно з якими польський уряд передбачує можливість дійти до якогось порозуміння, якого метою було би зліквідування якраїнських скарг. Комітет є переконаний, що це булоб найкращим полагодженням справи. Отже відповідно до інформацій, які дав йому представник Польщі, Комітет рішив відложити цю справу".

Тому зважуюся просити п. міністра відповісти нам: 1) **на якій основі представник Польщі в Женеві, себто очевидно п. міністр, склав вищенаведену заяву перед Комітетом Трьох?, — і 2) в який спосіб виконано ту обіцянку, зроблену Комітетові Трьох Ліги Націй, отже найвищому міжнародньому ареопаґові? Українській Парляментарній Репрезентації нічого про це не відомо, не відомо їй навіть, щоби зроблено хоч би найменший крок для направи заподіяних шкід.** Ми хотіли би також довідатися, **як взагалі п. міністр уявляє собі виконання міжнародніх зобовязань супроти українського населення?** Чи п. міністрові відомо, що крім постанов про охорону меншинєвих прав, стандиризованих себто одностайно узгіднених в усіх міжнародніх умовах з післявоенними державами, для українського населення, яке найшлося **в** границях Польщі, застережено спеціяльні **права до автономії,** і то не в тім значінню, як це деякі пп. посли старалися інпретувати на засіданні адміністраційної комісії у дискусії над автономістичним внеском ППС, а саме, що будуть видані самоуправні закони, — але в значінню справжньої національно-територіяльної автономії. Що польська держава прийняла саме таке міжнародне зобовязання щодо українських територій, покличуся у цій справі на такі історичні документи і факти, як застереження, зроблені Найвищою Радою в 1919 році при видачі уповноваження до мілітарної окупації Сх. Галичини; як Статут для Сх. Галичини, прийнятий тою самою Найвищою Радою дня 28. листопаду 1919 р.; як застереження Ради Амбасадорів з дня 15 березня 1923 р. при постанові, що дозволяла влучити територію Східної Галичини до польської держави, та вкінці й на сам польський закон з 22. вересня 1922 р.

Мусимо також зауважити, що так зголошування петицій до Ліги Націй, як теж підтримування їх є річю дозволеною і хороненою відповідними постановами, тому, що інакше булиб взагалі всі приписи про охорону меншин ілюзоричними. І тому щонайменше дивно виглядає нагінка на тих українських заступників, які це роблять та яких посуджується просто у державній зраді, у накликуванні чужинців проти польської держави та підюджуванні до громадянської війни. Тому, що це робить навіть партія, до якої належить п. міністр закордонних справ, гадаю, що його річю булоб справити цю справу на відповідні шляхи.

П. посол Чапінський згадав тут про теперішню опінію закордону про Польщу. Подібно до цитованих ним статтей преси — зацитував я ще в лютому ц. р. статтю „Журналь де Женев", яка торкалася українських петицій. Появилося теж чимало подібних голосів в анґлійських часописах, появилися меморіяли і звіти анґлійських послів, і то навіть і без української пропаганди, про яку згадував п. міністр у своїм інтервю, у вересні, після закінчення засідань Ліги.

Тому тверджу, що саме українська справа є тепер одною з тих, неполагодження якої причиняється у великій мірі до неприхильної закордонної опінії про Польщу, і що вона може також статись одною з причин неспокою у міжнародніх взаеминах.

——o——

Труднощі Австрії.

(Від нашого кореспондента.)

Відень, 2. листопаду 1931.

Мала та скромна повоенна Австрія пережила в останніх місяцях немало критичних хвилин. Як грім із ясного неба прийшов у серпні крах одного з найбільших банків — „Кредітанштальту". Від того часу прийшло одно лихо за другим. Несподівана та на щастя зовсім некривава революція Гаймвери дня 13. вересня кріза уряду у звязку з безвиглядним фінансовим положенням, потім „санаційна" акція, себто гострий закон про заборону вивозу чужих валют, та наложення ряду нових, гірких подат-

---

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З 8. ЛИСТОПАДУ 1931.

ЛЕВ ЯСІНЧУК. 4)

ЗІ СВІТУ.

Море лютує. — Повітряна пошта. — Рефлєксії земляка.

(Докінчення.)

Новий день тихіший, ніж учорашній. А може я вже звикаю. Все мені одно, якби тільки інакше, як учора. Скоро одягаюся. На рати: себто вберу якусь частину одіння й трохи „прилягаю". Нарешті я вже на чердаку, на воздусі. Ще мало кого видно. Воздух сирий, їдкий. Коц набитий липкою вогкістю. Морська вода не має ніякої принади. Зовсім сіра, а може й брудна. Хвилі йдуть і йдуть; то проти нас, то збоку. Корабель борониться як може. Висилає свої неменше високі — одну, другу, багато, раз за разом. Яких 100 метрів від корабля зводиться завзята боротьба хвиль. Одна на одну кидається, як великанська звірюка: придушує важким тілом, аж біла шума виходить наверх, а воздух наповнюється несамовитим сиком. Десь — видно — є на світі сонце. Ми його не бачимо, але крізь зрідїлі хмари проходять його проміні, ясні надійні. Десь там у віддалі навіть зробили ясну смугу, немов сріблясту пляму. І від цього клаптика стає вже веселіше на душі.

Вже це третій день на океані, а море не втихає; радше на ново оживилося. Холодно, аж зимно. Ми заїхали в студену погоду. Наш корабель узяв курс просто на Нову Фундляндію. Колись я їхав „близько" Азорів і від гольфу було тепло. Цим разом інакше. Але корабель спішиться, бо вже зробив 626 англ. миль. Неспокій моря хоче зрівноважити гарна моряцька дута орхестра, що саме концертує. Почала таким колись (за Австрії) частим веселим „Ґіґерльмаршом". Тут не поможуть ніякі скомління скрипки. Море цього не вчує. Треба сили. От і вся морська смуга розяснилася. Ще трохи і хто зна, чи не присилує сонця показатися.

Коли я про це думаю, приходить моряк і завідомляє, що зараз злетить з корабля катапульковий літак.

— Пошо, куди?

— Повезе почту до Нюйорку.

В сьогоднішній час із прискореним життєвим темпом не можна чекати тижня, заки корабель привезе почту. Може там крах на біржі, може якісь неждані розпорядки для міліонових інтересів. Вирваний зі своїх думок, я забув про мряку, що насувається, забув про рештки морської недуги змішаної в мене з ґрипою, яку я дістав у Берліні, й біжу дивитися на диво. І справді: на найвищому покладі, аж між коминами стоїть собі літак з двома людьми, а за ними катапуля. Натягнули катапулю, вона вдарила в літак, а він злетів з корабля. І замість упасти у воду, полетів гарним луком попри корабель, обкрутився двічі навколо нього кокетливо і з привітом від усіх подорожніх полетів. За хвилину зник у хмарах, а ґуркіт корабельних машин приглушив його клекіт.

Через таку „дрібницю" в корабельному життю я почав сам себе бичувати. „А ти мужику український, добрячий. Не вилічишся до смерти. Дивися, як люди опановують море, завойовують світ, а ти сів тай стогнеш, що не бачиш сонця, що земельки нема, а ще й садка на ній із соловейком". І мені самому від себе стало соромно, що мені забагається великих жовтих соняшників... на морі. Замість кинути в світ велику думку, яка стрясла би, замість кинути в світ твори мистецтва, техніки — будеш плакати, що тебе били, будеш на сміх виставляти свої рани, щоб тебе світ жалів, щоб на тебе милосердні люди звернули увагу. І звернуть, правда, але увагу таку, яку призначується топтаному плазунові, а що найбільше споневіряному жебракові. Тай забудуть. А тимчасом невеличка виставка українських мистців, уладжена з кінцем вересня ц. р. у Львові, звернула увагу навіть тих, що досі слова „українців" без „лапок" не писали. У той бік звернутиб нам більше увагу і туди спрямувати молодь.

Кажуть, що буде, чи є вже „Дніпрельстан"... І щож великого. У інших народів є сотні таких... „станів" і ніхто з того приводу рейваху не робить, і дійшли вони до цього нічого не знищивши. А будували так тихо, що хто своїми очима не бачить, той і не догадавсь би, що щось творится. От переїдьте тільки Німеччину і пригляньтеся, як на елеґантних високих залізних стовпах на всі боки, до найдальших закутків біжить дротами сила: для світла, для роботи, для всього, що треба. А в них ані Дніпра, ані порогів. Навіть у селах секлерів на Мадярщині (чи пак тепер у Румунії) вже давно електрикою січкарні та керати обертають. Вже й не кажу про Анґлію чи Америку. Не кажу і про Францію, бо тут того нема! А в нас за криком діла не видно.

Доволі мудрувати. Перестаю на сьогодні. Хто хоче — нехай собі вечором танцює навіть кубанського „рамба", нехай божеволіє при музиці й напитках. Я радше побалакаю собі з мудрим старим рабіном про ті сили, що зберігають жидівський нарід жидівським на всіх усюдах. Він каже, що це віра й виховання. Використовують школи всіх народів. Жиди ніде не позбавляють своїх дітей рідного жидівського, скажім ясно національного виховання.

Сьогодні від ранку прегарний день. Я вперше почуваю себе зовсім добре. Встаю скоро і вчасно, щоб побачити, як сонце вилазить свіже, скупане з води. Прегарна червінь барвить небо, золотом блестять пухкі хмаринки. Дальше вгору — ясна синява — минулої ночі й нового дня. Море спокійне, тільки малі зморщки мерехтять по ньому. Вода ясна. Не хочеться сидіти. В такий день кортить заглянути всюди: і коло рятункових лодок і коло коминів і в капітанську каюту і до керманича; кортить поговорити з моряками, що у високих ґумових чоботах миють корабель. Незавидна їх доля. Їздять без упину з одного континенту на другий. Всього ніч або день зупинки в порті. На рік ледви кілька днів вільних і то не платних. Щастя тих, хто крутиться коло подорожніх, бо ті бодай за обслугу зберуть поважну суму за кожний раз.

Ще сьогодні пополудні кіно, вечором прощальний дансінґ і на завтра визираємо статуї „Свободи". З нею разом — також усіх кордонних приємностей, які зі свободою не мають нічого спільного.

ків, зниження платні урядникам і т. д., все те щораз утруднює життя австрійському громадянинові.

Політична ситуація, що правда, сяк-так стабілізована. Урядова більшість, що складається із християнсько-суспільників і т. зв. національно-господарського бльоку, істнує дальше, — тільки не знати, як ще довго. Чимала опозиція, особливого правого крила христ.-суспільників, звертається проти міністра закорд. справ, д-ра Шобера, якому особливо закидають прикру для Австрії невдачу митної унії з Німеччиною та велику шкоду, яка виросла з тої справи для тієї держави у міжнародній політиці. Кружляє від давна поголоска про димісію Шобера, але канцлер Буреш його держить у кабінеті. Друга небезпека для правительства це кріза в таборі великонімців, що творять інтегральну частину національно-господарського бльоку. Пять їх послів (з девяти) має, як чути, намір виступити з партії та задекляруватися як національні соціялісти. Крім того слід ще згадати про безперестанну боротьбу правого (Зайпельського) крила християнських суспільників проти урядової політики Буреша, який уступив у досить поважних справах соціялістам.

Одною з найважніших причин тих внутрішньо-політичних труднощів Австрії є безумовно критичне господарське положення у краю. Особливо селяни невдоволені, бо за своє збіжа, худобу та дерево отримують нині страшенно низькі ціни, а то й взагалі нема покупців на ті продукти, які напливають з закордону по демпінгових цінах. Зате немилосерно друть з бідного хлопа останнє на краєві та державні податки. Аж тоді, як селяни почали бунтуватися та силою не допускали в деяких околицях до екзекуцій, політ. партії почали займатися нуждою на провінції. Ухвалено на днях централізацію продажі худоби та радять над дальшими полекшами для селянства. Питання тільки, чи все те не запізно, бо — як це показали селянські віча в ріжних околицях Австрії — австрійське селянство таки вже здорово розаґітоване Гаймверою та нац. соціялістами („гакенкрайцлерами").

Банкова кріза та упадок довіря у трівкість австрійського шилінґа разом зі загальною господарською крізою цілого світа довели до того, що й австрійський промисл і торгівля стогнуть під ярмом небувалих труднощів. В першій лінії підприємства у Відні, на яких тяжить немилосерний податковий режім міського фінансового диктатора Брайтнера, веґетують чимраз мізерніше. Росте число безробітних до небувалих досі розмірів. До кругло 320.000 зареєстрованих безробітних приходить ще лава т. зв. коротко-працюючих і таких, що вже більше не дістають підмоги. Вправді у деяких ділянках промислу, як примірoм у вугольному копальництві, через нові валютові приписи злідна поправа, але зате інші галузи промислу приневолені чимраз більше редукувати свою діяльність. Крім того й 10-процентова підвишка залізничих тариф, введена від 20. жовтня ц. р., не причинилася до розвитку та відбудови австрійського господарства.

Продовження 60-міліонового кредиту до січня 1932 р. та вирівнання чи навіть активізація державного бюджету на 1931/32 р. є безпечно позитивними познаками. Але треба буде це всіх зусиль кермуючих мужів Австрії, щоби вивести державу з теперішнього критичного стану. В кожному разі впереді австрійського населення важка та гірка зима.

Віденець.

Свята 1. листопаду.

СТРИЙ.

Традиційне вже у Стрию свято 1. листопаду святкували ми цього року скромно, але гідно. В год. 17. попол. зібралися в парохіяльній церкві маси українського міщанства й молоді на панахиду, яку відправлено серед глибокого настрою. В середині церкви красувалася могила з моху, на якій поставлено березовий хрест. Могила і хрест прикрашені були вінками. Після панахиди в церкві мав у Нар. Домі відчит про листопадові події в 1918 р. адв. д-р Домбчевський, одначе у відчиті тому він надто вже ідеалізував УСДП, тому не все у нього вийшло обєктивно. — Панахиди в дні 1. листопада відбулися у нас майже у всіх селах повіту при масовій участи населення.

ВІДЕНЬ.

Заходом українських національних товариств у Відні відбулося 1. листопаду 1918 р. третє листопадове свято з такою програмою: В год. 10.30 була в церкві св. Варвари торжественна Служба Божа з панахидою за полеглих, а в 8. год. веч. святочна академія в салі „Lehrerhausverein"-у в VIII. окрузі. На програму академії зложилися: деклямація Прольоґу до Франкового „Мойсея" (вигол. П. Трильовський), святочна промова (вигол. д-р Назар Світлик), мужеський хор (Гайворонського-Кошиця „Стрілецьким шляхом"), мішаний хор (Ярославенка „Ой зажурились" і „Гей Україна понад усе"), басове сольо члена держ. опери Івана Савки (Шевченка-Лисенка „Свято в Чигирині" і „Ой, чого ти почорніло, зеленее поле?"), фортепянове сольо Дарії Каранович („Мініятури" Василя Барвінського). Закінчив свято гарним словом до молоді д-р Юрій Вітошинський. Диригував хорами п. Олекса Нечипор, фортепяновий дострій був у руках п. Марусі Вишницької. Цьогорічне листопадове свято у Відні було дуже вдатно заранжоване і лишило по собі глибоке враження. Всі точки програми стояли на високому рівні. Особливо цікава була промова д-ра Світлика, який при кінці дав численно зібраній нім. публиці пояснення української державної ідеї в німецькій мові.

БЕРЛІН.

Прибита нуждою та горем українська еміграція в Німеччині серед невимовно тяжких часів, які їй приходиться тепер в часі світової господарської крізи переживати, відсвяткувала гідно наше традиційне свято 1-ого листопаду, що правда, в дні 2. листопаду вечором. По вступній бесіді проф. Кузелі досить численно зібрана публика вислухала короткого, але ядерного реферату п. В. Стахова про значіння листопаду для всієї української нації. Відтак д-р Крупницький прочитав у німецькій мові свій реферат про господарство України, в якому доказав, що Україна може жити навіть у нинішніх часах своїм самостійним життям, ба, що більше, що вона може мати рішаючий вплив на хід світового господарства та світової крізи, навязуючи звязки з усім культурним світом. Після того сотник Ярий прочитав декілька уривків з історії 2-го галицького кінного полку, яким він весь час командував. Ці короткі нариси дали присутнім образ тих обставин, серед яких приходилось тоді воювати нашим стрільцям. На тому це скромне свято закінчено.

Напередодні відправлена була в українській греко-кат. церкві в Берліні панахида за всіх погибших за волю, а особливо за бл. п. нашого секретаря військових справ Вітовського та його адютанта Чучмана, яких не попадила ворожа куля навіть на чужині. В той сам день українське студентське товариство „Зарево" зложило на могилі Вітовського, який є патроном того товариства, вінець з національними стяжками. Також д-р Е. Петрушевич зложив від себе вінець, теж з жовто-блакитними стяжками.

Нові бої в Манджурії.

ВІДЕНЬ. 6. XI. ПАТ. Комунікат, який надійшов сюди з Токіо, називає бої за мостовий причілок над рікою Ноні найтяжчими від часу вибуху китайсько-японського конфлікту. В японських військових колах думають, що китайський ґенерал Маа дістав допомогу від Радянщини, інакше не зважився б атакувати японські війська.

МОСКВА. 6. XI. ПАТ. Як вказують вісти, що надходять з Далекого Сходу, манджурський конфлікт починає вступати в нову фазу. Останні депеші радянських кореспондентів повідомляють, що 4. ц. м. коло 2. год. попол. перші японські відділи стрінулися з китайськими військами ґен. Маа. Якими силами розпоряджає команда Ціцікару, покищо не відомо. На основі телеграфічних відомостей його армію зміцнено в останньому часі одною дивізією кірінських військ і трьома панцирними потягами. Інші депеші повідомляють, що ґен. Маа повідомив Чан-сує-ліяна про рухи японських військ в напрямі Ціцікару, заявляючи рівночасно готовість розпочати воєнну акцію проти японців. Радянська преса запевняє, що японці вспіли вже обсадити залізничу лінію в Тун-тао до Тао-нан. В районі цієї лінії крім піхоти й летунських ескадр оперує теж кавалерія. Японці посуваються в північно-західньому напрямі, щоб обсадити ріку Ноні та історичний вже залізничий міст на тій ріці. Найближчі години можуть принести вісти про безпосередню воєнну акцію між японськими відділами та армією ґен. Маа. Від висліду цього буде залежати дальший розвиток подій.

Становище радянського уряду досі добре не відоме. На основі офіціяльних заяв Наркоміндела радянський уряд хоче шанувати дотеперішні договори з Китаєм. Ніяких військових приготувань не робить і японську акцію вважає тимчасовою збройною окупацією. Про встрявання в китайсько-японський конфлікт у Москві не говорять. Все вказує на те, що Радянський Союз в цьому менті війни з Японією не хоче.

ШАНГАЙ. 6. XI. ПАТ. Китайсько-японська ситуація стає щораз поважніша, бо наслідком боїв на залізничому мості в Нен-Кіян на ріці Ноні терен, обнятий манджурським конфліктом, наближається до полоси радянських впливів. Нен-Кіян находиться ледви на 50 км. від східно-китайської залізничої лінії, що находиться під спільною, східно-радянською контролею.

ВАРШАВА. 6. XI. тел. пр. З Мукдену повідомляють, що над рікою Ноні розіґрався великий бій між японськими і китайськими військами. Бій розпочали дві японські сотні, що заатакували ліве крило китайських військ. Японці дістали значну допомогу і відкинули китайців. Згодом китайські війська перейшли на цілій лінії до протинаступу й приневолили японців скоротити боєвий фронт, концентруючи оба крила до середини. Головний бій йде за опанування мосту на ріці Ноні. Після артилерійського вогню китайці відобрали японцям міст, що є важною стратегічною точкою.

Чи ви зложили листопадовий дар українським інвалідам?

Хліборобська політика Німеччини.

Берлін 6. XI. ПАТ. На вчорашньому засіданні головної ради центрової партії канцлер Брінінґ виголосив промову, в якій подав за ціль своєї політики розвязання репараційної проблеми і справу задовження Німеччини. Канцлер запротестував гостро проти закулісових атаків правиці. Уряд не думає виключати райхстаґ від участи у своїх працях, на які потрібує довшого часу, щоби вивязатися із своїх завдань. Щодо господарських розпорядків канцлер заявив, що власні кошти німецької продукції мусять бути зредуковані, щоби видержати конкуренцію на заграничних ринках. Канцлер критикував становище хліборобських кол супроти уряду, вказуючи на те, що урядові розпорядки задля охорони інтересів німецького хліборобства довели в практиці до цілковитого унеможливлення привозу худоби із заграниці. Було це головним домаганням німецьких хліборобів. А проте ціна худоби в Німеччині не тільки не піднеслася, але навпаки впала. Навіть якби Німеччина митними розпорядками зовсім замкнула довіз із заграниці, то ціна на внутрішньому ринку не була б залежна від висоти митних оплат, але від купної сили широких мас консументів. Вкінці канцлер висказався рішучо проти всяких спроб викликати інфляцію в Німеччині.

—o—

Гітлерівців не хотять мати в уряді.

БЕРЛІН. 6. XI. ПАТ. В салі засідань райхстаґу зібралася вчора головна рада центрової партії при участи канцлера Брінінґа і центрових міністрів німецького уряду й союзних країв. Голова партії Каас виступив гостро проти поголосок про якісь переговори в справі утворення центрово-гітлерівської коаліції. Центрова партія обстоює дальше ухвалу своєї парляментарної фракції, противлячися всяким проєктам правицевого уряду. Поголоски про переговори мають на меті тільки ослабити позицію кабінету Брінінґа. Опісля генеральний секретар партії в імени виборців висловив канцлерові признання за оборону німецьких інтересів на міжнародньому терені.

—o—

З життя українських інжинірів на еміґрації.

Вже скоро минає рік існування організації Союзу інжинірів українців на еміґрації. Доба занадто мала, але вже й тепер можна зробити підсумки праці і довести до відома українського громадянства про цю корисну працю, що перевела ця солідна технічна організація серед інжинірів українців за кордоном.

Існування Союзу, що обєднує технічні сили на еміґрації є великим позитивним досягненням серед української еміґрації. В той час, коли українська еміґрація політично розділена на багато ріжноманітних політичних угруповань — українська технічна молодь, переважно здобувши фахову високу освіту за кордоном, найшла правильні шляхи до обєднання на ґрунті спільних фахових і національних інтересів в одну інжинірську родину, в одно товариство і покликала до діяльности свій кермуючий орган Головну Управу Союзу.

Потреба такого обєднуючого технічного центру повстала, коли сотки інжинірів по укінченні студій стали пристосовувати свої знання в ріжних країнах. У тих державах, де скупчувалася більша частина українців інжинірів, примінюючи свою працю в чужих установах, — повстала потреба в організації фахових спілок. Засновують інжинірські спілки у Франції, Польщі, Чехословаччині, Арґентині та інших державах.

За пару років існування цих спілок, життя показало, що назріла потреба до обєднання всіх цих організацій в один Союз інжинірів, що й сталося перед роком, коли представники від 500 обєднаних інжинірів по ріжних організаціях взяли участь у зїзді, що відбувся 15.—17. листопаду в Подєбрадах (ЧСР.). На цьому зїзді був принятий статут і обрана Управа Союзу. Участь у зїзді приняли всі, на той час, існуючі фахові українські організації, а саме: 1. Спілка інжинірів українців в Арґентині. 2. Спілка українських техніків с. г. в ЧСР. 3. Спілка інжинірів та техніків українських еміґр. у Польщі. 4. Спілка українських лісівників у ЧСР. 5. Спілка інжинірів-українців у Франції. 6. Спілка інжинірів українців в ЧСР. — Праґа. 7. Хеміко-технольоґічний гурток. 8. Спілка гідротехніків та меліораторів. 9. Т-во українських економістів в ЧСР. 10. Т-во українських кооператорів. 11. Гурток українських інжинірів у Брні. 12. Українська Господарська Академія, як єдина українська висока технічна школа та делеґат від Технічного Товариства у Львові. Всі ці орґанізації за винятком двох останніх увійшли до Союзу, як члени фундатори.

Таким чином сьогодні маємо фактично дві великі фахові орґанізації: в краю — Технічне Товариство у Львові і Союз організацій інжинірів українців на еміґрації.

Вже на самому зїзді повстало питання про третій етап організації українських технічних сил. Зїзд ухвалив доручити Технічному Товариству у Львові взяти на себе ініціятиву для скликання зїзду, який обговорив би питання і довів до заснування Всеукраїнського Союзу інженірських організацій з усіх українських земель, крім Радянської України.

Першим завданням утвореного Союзу була б робота над обєднанням ширших кругів українських сил за кордоном і співпраця з краєвою організацією — Технічним Товариством у Львові. Це завдання Союз успішно виконав,— повстали нові спілки інжинірів на Словаччині, у Зл. Державах Америки, підготовляють заснування спілки інжинірів у Німеччині, Бельгії, Румунії, Болгарії та Китаю. До Союзу ввійшла спілка українців, що покінчили високі школи в ЧСР., яка нараховує понад 150 членів.

У напрямі поширення діяльности Союзу утворена при Головній Управі агрономічна секція, крім того уконституувалося Консультаційне Бюро, та пресова комісія, яка видала за цей час, крім звіту про зїзд, два числа „Українського Інжиніра“ — друкований орган Союзу, третє число тепер у друку і незабаром вийде. Поширення друкованого органу Союзу ведеться успішно, видно з того, скільки жертв наспіло на пресовий фонд від українських інжинірів (понад 3.000 чес. кор.).

Світова господарська кріза та звязане з нею безробіття поставили вимогу до Управи Союзу подбати за приміщення та працю безробітних українських інжинірів.

У цілях відшукання нових ринків праці Головна Управа зібрала інформації про умовини праці в окремих країнах, та утворила Бюро Праці при Союзі.

Для тієї-ж мети навязані як безпосередньо Головною Управою, так і через місцеві звязки з чужинецькими орґанізаціями інжинірів, шукаючи в них підтримки для захисту інтересів своїх членів.

В останній час Головна Управа Союзу підготовляє справи до скликання звичайного зїзду, який згідно зі статутом відбувається раз у рік.

У короткій статті не можна цілковито охопити всієї праці, яку перевів Союз, тут лише подаємо тільки головні напрямні діяльности до відома ширшого українського громадянства; ближче ознайомлення з діяльністю Союзу читач найде в органі Союзу „Український Інжинір“ ч. I, 2 та у звіті I-го зїзду інжинірів українців за кордоном.

Оборот худобою в Австрії.

ВІДЕНЬ 6. XI. Головна комісія австрійської Національної Ради приняла до відома виконавчий розпорядок до закону про оборот худобою. Новий закон увійде в життя 23. ц. м. Від того часу обсилати австрійський ринок худобою можна буде на підставі уповажнень, за які мусять торговці або продуценти постаратись і то на 11 днів перед торгом.

—о—

Партійний склад анґлійського уряду.

ЛЬОНДОН 6. XI. ПАТ. В склад нового анґлійського кабінету входить 11 консерватистів, 5 лібералів і 4 лейбуристів. Льорд Рідінґ відмовив своєї участи в уряді.

Марш. Пілсудський командантом

польських і румунських військ.

Варшавський кореспондент париського видання „Шікаґо Трібюн“ повідомляє, що під час останнього побуту маршала Пілсудського в Румунії підписано військову умову між Польщею і Румунією. Переговори в цій справі почалися ще перед кількома місяцями під час гостини румунського князя Миколи у Варшаві а скінчилися під час приняття, яке видав румунський король Карло в честь марш. Пілсудського в Сінаї. На основі підписаної умови польська і румунська армії, що разом творять силу 700.000 мужа, мають на випадок війни злучитися під верховною владою Пілсудського. В найближчому часі марш. Пілсудський має дістати титул румунського маршала. Вістка походить з кругів, що стоять близько марш. Пілсудського, і викликала серед польських військових кол вдоволення, бо на їхню думку особа маршала дає ґарантію належитого боевого вишколення обох обєднаних армій.

ОСТАННІ ВІСТИ

АВТОНОМІЯ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ У ПОЛЬСЬКОМУ СОЙМІ.

Варшава, 6. XI. Нині радив сойм над звітом адміністраційної комісії про внесення ППС у справі автономії для земель, заселених українцями. Реферував пос. Здз. Стронський (ББ). Він твердить, що польська держава та суспільність ніколи не приноровлювали політики нерівного права супроти нац. меншин. Століття співжиття, спорідзнення та спільні госп. і культ. справи так змішали українців і поляків, що годі перевести у півд.-сх. воєвідствах розмеження нац. стреф. Всеж проти вимог життя стали ширити сепаратизм і шовінізм. Робила це чужа рука. Внесок ППС хоче розбити культ. спільноту обох національностей. Він нереальний та шкідливий. Життя піде іншим шляхом. Уже нині є польсько-українське порозуміння та співпраця в ріжних самоврядних і госп. установах. Нові форми одноцілого самоврядування поширять це порозуміння. Вкінці референт звертається до українських послів і каже: Понад вашими головами йде в тім напрямку і піде далі воля українського народу. Внесення ППС це лише політ. демонстрація. Признають це автори внесення, а українські посли не привязують до нього ваги. В імені адм. комісії вносить відкинути внесення ППС.

Пос. Римар (Кл. Нар.) заявляється проти внесення, бо добачує в ньому маніфестацію. Одна Польща потрактувала справу нац. меншин поважно а з інших держав приходять вісти про зовсім інакше трактування поляків.

Пос. **Олесницький** покликувався на заяву пос. Барана а адм. комісії, якої провідною думкою було, що Український Клюб не вирікається ідеалів живого народу, а до внесення ППС займе позитивне становище. Факт, що під внесенням нема українських підписів бесідник пояснює так, що згідно з міжн. зобовязаннями внесення повинно було вийти від уряду, а не від парл. партії. Пригадує старання українців за часів Австрії, коли то українці домагалися автономії для Галичини. Австрійський уряд Галичини вже перед війною мусів рахуватися з українськими домаганнями. Українцям признали права в ділянці мови, школи та в виб. ординації до сойму. Бесідник обговорює іст. факти підчас і після війни та пригадує, що Найв. Рада Антанти приготовила статут для Галичини, який давав значно ширшу автономію, ніж ця, про яку говорить внесення ППС. Та польський уряд зумів викрутитися від приняття того статуту. Бесідник покликується на закон, прийнятий польським соймом про т. зв. воєвідську автономію, в якій м. ін. були постанови про український університет. Хоч закону того ніколи не виконали, то він зробив це, що Рада Амбасадорів згодилася на прилучення Галичини до Польщі, а в своїй постанові покликувалася саме на закон про автономію. Бесідник не погоджується з тими, які думають, що автономія рівнялася би створенню держави в державі, навпаки, коли нададуть автономію занадто пізно, то це створить для держави небезпеку. Приміри того мали ми в Австрії, на Угорщині та в Ірляндії. Референт Стронський не навів ніяких річевих арґументів проти внесення.

Пос. Недзялковський (ППС) боронив внесення й сказав, що є лише дві можливости полагоди української справи: втягнути українців до спільної відповідальности за долю країни, до спільної господарки в тій частині країни, де вони творять більшість, або вповні чи вчасти асимілювати українське населення.

Пос. о. Шидельський (ХД) каже, що голосуватиме проти внесення.

Після промови референта Стронського сойм приняв внесення комісії, щоби внесення ППС відкинути.

ЯПОНІЯ ПРО БИТВУ НАД РІКОЮ НОННІ.

Токіо, 6. XI. ПАТ. Американський амбасадор доручив мін-ству закорд. справ ноту з признаними припорученнями у справі Манджурії. Оба уряди постановили задержати в тайні зміст ноти.

Токіо, 6. XI. ПАТ. Японські консулі в Манджурії прислали до японського мін-ства закордонних справ звіт. У звіті кажуть вони, що за вчорашню битву біля моста на ріці Нонні відповідальний один з китайських полководців, який відмовився виконати приказ генерала Ма Чанґа і завернути китайське військо. Битва в области Та-Сієн на березі ріки Нонни була відновлена сьогодні рано і тревала до полудня. У напрямі Анан-Хі почався загальний відворот китайської армії.

Франція проти чужосторонніх робітників.

ПАРИЖ 6. XI. ПАТ. Гроза безробіття, яка нависла над Францією, викликує в націоналістичній пресі цілу кампанію в справі оборони французьких робітників перед конкуренцією чужинних елементів. Речником кампанії є редактор щоденника „Амі ді Пепль", власник фабрики перфум, який в низці артикулів виказує невластивість приймати у Франції чужинних робітників тоді, коли французькі робітники загрожені безробіттям і вже відчувають брак праці. Кампанія цього щоденника знайшла широкий відгомін у провінціональній пресі. Рівночасно зачинає ділати в цьому напрямі влада, а посол Лямбер зголосив проєкт закону, що обмежує на 10 прц. число чужинних робітників у промислових і торговельних підприємствах. Ціла низка департаментів постановила відмовити ґарантії промисловим і торговельним фірмам, що не будуть давати першенства французьким робітникам перед чужосторонніми.

—o—

Берестейський процес.

ОДИНАЦЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

Варшава, 6. XI. Сьогоднішня розправа почалася точно в 10. год. До справи обв. Савицького зізнає ще Т. Лясковський. Оповідає він про вічеву промову обв. Савицького в білоруській мові; цієї промови свідок не розумів, тямить лише, що обв. Сав. говорив про злидні на селах і виборчі надужиття.

Дальше зізнають учасники краківського конгресу. Першим приходить до слова **В. Бененко**, вчитель народньої школи. Свідок не належить до ніякої політичної партії, ані до тайної розвідчої служби. У Кракові був він на конгресі та бачив велику юрбу та захолрення; прислухувався промовам провідників Центроліву з великою увагою, але не чув їх добре, бо стояв оддалік. Ухвали конгресу знає, але з преси після потягнень верткого олівця цензора. На конгрес поїхав і з нього вернув за свої гроші, одержав опісля зворот коштів від окружн. комітету партії ППС. в Лукові. Слідчий суддя питав його про загальне враження постанов конґресу, але відповів йому так, як сьогодні, що не тямить. Коли слідчий суддя в Лукові питав його про кожну ухвалу зокрема, мав якийсь друк із якого відчитував питання. Не все, що записали до протоколу слова свідка; про зміну уряду говорив, що можлива вона через здобуття більшости в парляменті, про це, щоби змінити уряд шляхом революції свідок говорив, але без власного переконання; а суддя додав багато до протоколу і цього свідкові не читав.

Адвокат домагається, щоби перевірили якім, чи записано там, що свідкові прочитали протокол. Предсідник стверджує, що такої записки нема. Прокуратор домагається, щоби приписати до протоколу заяву свідка, що його зізнання вимушені. На питання адвоката свідок пояснює, що розуміє під „вимушенням". — Судця питав і домагався відповіди. Коли була мова про четверту ухвалу конгресу (про закордонні позички) суддя пів години сварився зі свідком над відповідями і вписував свої слова; на деякі з них свідок не годився і суддя мусів дещо змінювати. Опісля переписували протокол півтора години і дали йому підписати.

Зараз після цих слів свідка — питають його оборонці і прокуратор у справі протоколу. Прокуратор питав: „Що ви вибралиб: обвинувачення в фальшивих зізнаннях, чи усунення з партії?"

Це небачне питання-погроза викликало бурю. Зриваються всі оборонці і кричать усі обвинувачені. Обв. Ліберман: „Прохаємо, щоби заборонили обвинжувати нас". Свідок: „Слідчий суддя питав мене, чи виберу втрачення посади".

Предсідник: *Відкидаю це питання прокуратора.*

Щойно тепер успокоюється метушня на салі, входить новий свідок *Ал. Севидзький*. Слідчому судді казав, що не чув багато на краківському конгресі; ухвал теж не чув, голосував за приміром інших. Слідчий суддя відчитав йому зізнання, складені поліцаєм, що був у домі свідка та питав чи він ці зізнання підтверджує; свідок погодився. Про подробиці ухвал слідчий суддя свідка не питав, зізнання поліції підписав суддя і казав підписати свідкові. Адв. Беренсон: „Чи ви говорили судді, що тямите зміст ухвал, — чи ні?" Свідок: „Мене про це не питали; лише на питання поліцая сказав я йому, що чув частину ухвал, а він відчитав мені всі".

Предсідник: „Чи суддя прочитав вам ваші зізнання?". Свідок: „Ні!". Обвинув. Дібоа: „Таке слідство?" Свідок відповідає на питання прокуратора, що щойно від року наблизився до ППС; за ухвалами голосував, бо голосували всі; на краківський конгрес їздив за свої гроші і ніхто йому коштів не звернув; підписуючи протокол довіряв слідчому судді.

Свід. *Петро Заяць*, селянин, прийшов на закінчення конґресу, тому не чув промов лише вигуки проти уряду. Свід. *В. Войтек*, б. ком. поліції в Рудаві, був на конгресі, чув промови і дещо з них записував. Вітос домагався контролі сойму над урядом; свідок чув протиурядові вигуки. На віче пішов із власної охоти — за дозволом влади. Про свої замітки повідомив команду поліції тиждень пізніше.

Свідки Й. Фаров, Андр. Береза, А. Ґбурчук і Лукович не вносять нічого нового. Ґбурчук і Лукович робили ревізію в діяча ППС Зелінського і найшли в нього кілька летючок Центроліву.

На завтра призначене переслухання свідка комісаря політ. поліції у Варшаві Банька, тому сподіються, що завтрішній день буде теж цікавий.

НОВИНКИ

— **Радіо про українських мистців.** У понеділок 9. ц. м. в 19.25 год. можна буде почути підсумки останніх виставок у Львові, складені проф. Ст. Махневичем під заг. „Образи та полотна". Надаватиме львівська радієва станиця.

— **Зловживання у військових касах.** Арештували в Ярославі поручника В. Громадку, ур. військового VIII. ступня І. Майсенгельтера і відставили до військової тюрми. Крім того арештували серж. І. Заграйчика, якому доказали зловживання державними грішми на 2.000 зол.; обох перших арештували під замітом зловживань вище 30.000 зол. Оба вони жили надто розтратно, це впало в око всім; а після виявлення зловживань перевіркою з Варшави приїхав до Ярослава кап. Партика з приготованим наказом арештувань.

— **Нещасна подорож „зайцем".** Іван Володарчук із Ядвінґа, пов. Рудки, сів до поїзду, щоби поїхати до Стрия. Не мав грошей, тому відбував свою подорож „зайцем" на кріві вагону. Коли поїзд минав міст між Коропушем і Рудками, він вдарив головою до зал. стовпа мосту та згинув; аж до самого Самбора приїхав холодний труп нещасного подорожного.

— **З краєвої хроніки.** У фабриці літаків Лясковича в Люблині згинули в часі вибуху збірника кисня робітники Фр. Розик і Тадей Яцьківський; двох робітників важко поранених відвезли до лічниці. — На шляху Мостиська-Перемишль розбили вломники двері вагону вантажного поїзду та забрали кілька скринь товарів.— Нафтовий шиб „Городище II." в Бориславі добуває щоденно 16.000 кг. ропи з глибини 1424 м. — Катерина Тумич із Смольної, дрогобицького повіту, підпалила хату. Призналася, що таким робом думала одержати відшкодування асекурацію. — Невідомі вломники розбили бюрко директора української прив. гімназії в Золочеві, знищили книгу шкільних оплат за останні три роки і шкільний денник. У книзі оплат були записані залеглости на суму 10.000 зол. Поліція веде слідство. — Пожежа знищила млин „Татарчанка" в Тернополі; школа виносить 100.000 зол. Вогонь повстав з необережности. — Повітовий Комітет для боротьби з безробіттям у Збаражі зібрав 12 вагонів бараболі і висилав: 11 вагонів до Хшанова, а один до Заверця. — За вбивство брата львівський суд присудив С. Когутові 10 літ тюрми. — З нещасного

кохання скінчила самогубством 18-літня вихованка львівського дозорця; повісилась, бо опікун не дозволяв на її вінчання.

— **У кількох словах.** Сенат варшавського університету вирішив його замкнути з причини протижидівських виступів польських студентів. — Повертаючи з конференції Круглого Стола в Льондоні, приїде Ґанді до Гамбурґа 24. ц. м.— На вільні 10.000 місць у райхсвері та німецькій военній фльоті зголосилося 120.000, а на 200 старшинських місць 3.000 осіб. — При кінці жовтня ц. р. було в Австрії 228.100 безробітних. — Біля острова Санта Роза вибухнула гармата на американському военному кораблі „Кольор", 4 гармашів убитих, 10 ранених. — У стейті Ню Джерсі впав літак, що їздив між Вашингтоном і Ню Йорком, 5 осіб загинуло. — Зачинили варшавський університет, бо вчора прийшло до кровавої сутички між жидами й поляками-студентами. — 16. полк румунської піхоти, що його полководцем іменувала Румунія марш. Пілсудського прислав йому привітну телеграму.

— **Ангели міста Монса.** Біля бельгійського міста Монса йшла в 1914 р. велика боротьба між німцями та союзниками (антантою). У ночі появлялися над окопами ангели та інші святі. Довго призадумувалися вчені над цим явищем. Щойно недавно б. німецький військовий розвідчик полк. Фр. Герден висвітлив цю справу в американській пресі. Показується, що це німці кидали ракети, які витворювали у воздусі „ангелів"; намагалися вони налякати ними рядовиків союзних військ, але це не вдавалося. Полк. Гендерверт каже, що поява „ангелів" підбадьорювала англійських вояків.

— **Фільма трьох вимірів.** Московським емігрантам у Шанґаї вдалося збудувати апарат для висвітлювання фільм у 3-х вимірах. Колиб ця вістка справдилася, то ми бачилиб на екрані фільму з третім виміром глибиною, чого досі недоставало для доброго преставлення осіб і предметів на срібному екрані.

— **Висільник на... ковбасі.** Власник крамниці в Гельсенкірхен у Німеччині застав у своїй крамниці небуденного самогубця: з комина видно було висільника. Прийшла поліція і ствердила, що злодій набрав багато ковбас та намагався вилізти через комин; несподівано посовгнувся і петля з ковбаси задавила його.

— **Хрін, індіяни та Чаплін.** Підчас свого побуту в Льондоні оповідав Чаплін такий жарт. Він був присутний на обіді у през. Гувера, найближчими його сусідами були два індіяни. За приміром білих покушали червоні хрону. Один із них сказав (коли йому станули слези в очах), що плаче в десяті роковини кончини, коли його батько потонув у озері; другий тому, — що перший не втопився в озері разом із батьком.

— **„Записник сміху".** В Америці винайшли нову машину „записник сміху". Вона записує точно вибухи сміху серед тих, що оглядають комедію в театрі, або сміховинку фільму в кіні. На паперовій стрічці занотує вона криву...

…пказує докладно, які місця з комедії найбільше, чи менше подобались глядачам. Такі машини будуть уставлені в усіх театрах і кінах Америки. При продажі своїх фільм чужині показуватимуть американці також „стрічки сміху". „Нам зайві критики", — сказав директор одного виробництва в Голівуді, — „записник сміху" заступить її на комедіях. До поважних фільм придумаєм щонебудь інше, вже „записник сміху" запише теж і плач"...

З судової салі.

Б. Кравців і 13 тов. перед львівським судом.

(Чотирнацятий день розправи.)

В пятницю (6. XI.) почалася розправа майже з тригодинним опізненням. Причиною цього опізнення було знова занедужання обв. Козакевичівної зараз після того, як явилася на салі. Щойно коли їй покращало дещо, після введення її вдруге на салю, став складати свою опінію про УВО і ОУН радник воєвідства *Івахів*. Його заприсягнули перед двома днями і тільки на внесення оборони зізнання ті переложили на пізніше.

ЗІЗНАННЯ РАДН. ІВАХОВА.

Як зазначив на вступі цей знавець, реферат про історію, ціль і роботу УВО і ОУН складатиметься з двох частин: загальної та подрібної. В першому дні свого докладу референт вичерпав тільки першу частину. В ній подав історію повстання „Української Військової Організації" в 1920 р. її розвиток до 1929 р., себто до скликання конгресу Українських Націоналістів у Відні. Цей конгрес уважає референт переломовою точкою в історії УВО, бо на ньому створено Організацію Українських Націоналістів, що була спершу подумана як прибудівка УВО. Одначе протягом короткого часу стала перенимати поодинокі ресорти УВО. В літі 1930 р. переняла останній реферат УВО — боєвий, так, що під цю пору УВО істнує тільки з назви.

УВО і ОУН мають створити зі своїх членів завязок будучої української армії. Мають теж в краю вдержувати революційний настрій. До своєї ціли доходять ріжними дорогами. Індивідуальним і масовим терором, експропріяцією, поширюванням нелегальної літератури — „Сурми" і т. п.

На чолі УВО стоїть від самого початку Евген Коновалець, полковник СС-ів. Спочатку істнування цієї організації Коновалець зі штабом був у Галичині, відтак втік до Берліна, де перебував до 1929 р. Щойно на інтервенцію більшовицьких і польських офіціяльних чинників перенісся до Женеви, де останніми часами перебуває. Це зробив він м. ін. задля відсилення української пропаганди на міжнародньому терені. Дальше підкреслює референт, що акція УВО майже в 100 прц. була звернена тільки проти Польщі.

Опісля вичислює всі акти індивідуального терору, описує широко закроєну саботажеву акцію в 1922. і 1930. році, що полягала на підпалах, нищенню важніших державних обєктів і т. п. З рамени цьогож УВО виконано низку нападів на державні гроші. М. ін. останні напади на почту в Трускавці й на почт. амбулянси під Бірчею і Печеніжином є виконані з наказу цієїж організації. Відтак референт спиняється довше над устроєм УВО та ролею ОУН, якої провід є той самий, що й УВО. Описує докладно перебіг конгресу Націоналістів у Відні в 1929 р. та хто був присутній на ньому.

Цікаво, що знавець спочатку читав свої зізнання. Щойно на протест оборонців д-ра Шуховича і д-ра Ганкевича проти того рода форми зізнань, предсідник поручає знавцеві складати їх з памяти, а записками послугуватися тільки щодо дат і цифр.

Після короткої перерви мав знавець радн. Івахів перейти до подрібнішого змусування наложеного на нього завдання, одначе в міжчасі повторилася недиспозиція обв. Козакевичівної і тому предсідник перервав розправу до суботи год. 9. рано.

Відгомін вбивства студента Казанівського у Львові.

В понеділок 9. ц. м. стане перед львівськими присяглими студент **Бартош**, що, ображений студ. Казанівським, застрілив його на вулиці у Львові. Цій голосній події, що сталася з початком цього року, приписувано спочатку політичні мотиви.

——o——

СПОРТ.

Чорні—Україна.

Заповіджені змагання цих дружин відбудуться в неділю 8. ц. м. на грищі Чорних не в год. 2. попол., а в год. **10. рано** як тренінгові

Ліга.

В цю суботу грає Лехія з Гарбарнею у Кракові. В неділю в 12. год. впол. розіграє Погонь на свому грищі змагання з Вартою

——o——

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 5. XI. в. р. за масло експортове та десерове пріма 3·20 зол., за літру молока 28—29 сот., літру сметани 1·20 зол., кодзясень 6·60—6·70 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота 7. XI. год. 3·30 „За семи горами" 7. XI. год. 7·30 веч. „Тінь".

Неділя 8. XI. год. 3·30 попол. „За семи горами", год. 7·30 веч. „Тінь".

Театр Ріжнородностей:

Субота 7. XI. год. 3·30 попол. Вистава для дітвори. 7. XI. год. 7·30 веч. „Радісне знання".

Неділя 8. XI. год. 7·30 веч. „Радісне знання".

Кіна.

АПОЛЬО: „Фра Дяволо" (в головній ролі італійський співак Тіно Патієра).

КАСИНО: Звукова фільма „Жоржетине кохання".

КОПЕРНИК: „Марлена Дітріх як Х-27".

ЛЄВ: „Африка говорить". 100 проц. звукова фільма.

КАРУСЕЛЬКА: „Марлена Дітріх як Х-27".

МІРАЖ: „Втеча від кохання".

ОАЗА: „Співак Парижа" з Морісом Шевальє.

ПАЛАС: Звукова фільма „Король бульварів".

ПАН: „На крок від ганьби".

ПАСАЖ: „Кабалерова пісня" (Кен Мейнард), американська комедія та звукові додатки.

ПРОМІНЬ: „Чудеса в Масабельських горах".

СОНЦЕ: „З дня на день" і додатки.

СТИЛЕВЕ: „Під кріваями Парижа".

УТІХА: „Останній роман" (Ів Петрович), „Оборонець прав" (Тім Мек Кой).

ХИМЕРА: „Весна в Пратері".

Програма радіо.

Понеділок, 9. листопаду 1931.

Липськ (259,3) 16·00 „Музика Сходу". **Льондон** (356,3) 14·00 Концерт. **Гамбург** (372,2) „Призабуті поети праці". **Сотенс** (403,8) 20·15 Концерт. **Берлін** (419) „Зустрічі з людьми та тінями Веймару". **Харків** (426) 15·00, 18·00, 20·00 Концерти. **Рим** (441,2) 21·30 Концерт. **Міляно** (500,8) 20·45 Комедія. **Відень** (516,4) 22·15 Циганська музика. **Рига** (524,5) 21·30 Балалайки. **Мінхен** (532,9) 19·35 Концерт. **Будапешт** (550,5) 20·25 Пісні. **Калюндборг** (1153,8) 22·30 Мандоліністи з Венеції. **Москва** (1481) 17·00 Література.

Вівторок, 10. листопаду 1931.

Ляйпціг (259,3) 19·00 „Від пастуха до винахідника". **Льондон** (356,3) 23·35 Танкова музика. **Гамбург** (372,2) 20·00 Хор. **Букарешт** (394,2) 20·00 Концерт. **Сотенс** (403,8) 20·35 Концерт. **Берлін** (419) 16·35 Танковий вечір. **Харків** (426) 15·00, 18·00, 20·00 Концерти. **Рим** (441,2) 21·00 Концерт. **Гельсінгфорс** (453,2) 19·45 Концерт. **Лянгенберг** (472,4) 21·00 **Прага** (486,2) 20·25 Пісоньки. **Міляно** (500,8) 21·00 Концерт. **Брюсселя** (508,5) 21·00 Комедія. **Відень** (516,4) 20·50 Військова музика. **Мінхен** (532,9) Концерт **Будапешт** (550,5) 19·25 Циганська музика. **Ослo** (1071,4) 20·00 Концерт. **Калюндборг** (1153,8) 21·40 Індійські пісні.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 8. листопаду 1931.

Львів (380·7) 11·58 Час із Варшави 12·10 Про погоду дня, до 14·40 передачі з Варшави 14·40 „Клітини в господарстві". 15·00 — 17·00 Передачі з Варшави. 17·15 Виклад. 17·30—19·00 Передачі з Варшави. 19·00 Всячина. 19·30 — 21·00 Передачі з Варшави, в перерві „Дон Жуан в новітній літературі". 21·00—22·30 Передачі з Варшави і Познаня. 22·40 — 22·50 Передачі з Варшави. 22·55 Спортові новини. Грамофонові кружки: 17·00, 19·00, 22·30. Танкова музика 23·00.

Понеділок 9. листопаду 1931.

Львів (380,7) 11·40 Перегляд краєвої преси. 11·58 Час із Варшави. 12·10 Про погоду дня. 15·05—15·45 Передачі з Варшави. 16·20 Навчання французької мови. 16·50 „Життя коротке". 17·10 Виклад. 17·35 Концерт. 18·10 Концерт. 18·50 Всячина. 19·15 Передача з Варшави. 19·25 „**Образи та полотна" — підсумки останніх львівських вистав** 19·45—24·00 Передачі з Варшави. Грамофонові кружки 12·15, 15·45, 16·40, 17·05, 19·40.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр під адм. проводом І. Волощука.

З поворотом до Перемишля.

ДОБРОМИЛЬ:

7. XI. „20 днів тюрми".

8. XI. „Поїзд-мара".

Відтак театр переїздить до Перемишля на постійний зимовий побут. Про інавгураційну виставу та дальший репертуар оголоситься пізніше 489

Виказ жертв зложених в золотих на „Фонд Ветеранів". На руки Вп. п. д-ра М. Хробака у Перемишлі зложили: ПП. о. О. Кормош 20, д-р М. Хробак 15, д-р С. Навроцький 9, д-р В. Бачой 6, інж. П. Артимович 6, Е. Домарадзкий 4·50, І. Домарадзкий 4·50, М. Марко 4, Я. Домарадзкий 3. Разом зол. 72.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

XXV. Звичайні Загальні Збори

Дому торговельно - промислового „ДОСТАВА",

кооперативи з обмеж. порукою у Львові відбудуться дня 8 грудня 1931 р. о год. 5. попол. у Львові, вул. Домбровського 11/1 поверх зі слідуючим порядком нарад:

1. Отворення Зборів і відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів.
2. Звіт Управи з діяльности кооперативи за адмін. рік 1930/31.
3. Звіт Контрольної Комісії.
4. Внесок Надзірної Ради в справі покриття страти.
5. Доповнюючий вибір членів Надзірної Ради.
6. Внески і запити.

Річний звіт, рахунки і біланс є виложені в складах кооперативи у Львові, Перемишлі і Тернополі до перегляду членів. 799 1-1 Надзірна Рада.

Загальний Збір

Товариства Дешева кухня в Перемишлі

зі звичайним порядком нарад відбудеться в суботу 14. листопада ц. р. о годині 5 вzг. 5·30 в домівці Міщанської Каси. 800 1—1 ВИДІЛ

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.